

"... svarīgi ir ticēt savam bērnam, pat ja viss šķiet sliktāk par sliktu. Tikai ticība ļauj turpināt meklējumus, pamanīt un izmantot katru niansi, kas varētu palīdzēt bērnam. Ikviens bērns ir īpašs, un vienam sasniegums ir atklājums astrofizikā, bet citam - izrunāts vārds un paša uzvilкта līnija. Katram ir savs ceļš...."

Līga Bērziņa, Latvijas Autisma apvienības vadītāja

Bērns ar speciālām vajadzībām pirmsskolas izglītības iestādē

Anita Ščerbinska
Inese Svence

Pirmsskolas izglītība

- Pirmsskolas izglītība ir izglītības pakāpe, kurā notiek bērna individualitātes un personības veidošanās, veselības nostiprināšana un tiek nodrošināta sagatavošanās pamatizglītības ieguvei.

Vispārējās izglītības likuma 20. pants

Pirmsskolas izglītība

- Pirmsskolas izglītības satura īstenošanas mērķis ir zinātkārs, radošs un dzīvespriecīgs bērns, kas dzīvo veselīgi, droši un aktīvi, patstāvīgi darbojas, ieinteresēti un ar prieku mācās, gūstot pieredzi par sevi, citiem, apkārtējo pasauli un savstarpējo mijiedarbību tajā.

21.11.2018. MK noteikumi «Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem»

Pirmskolas izglītība

- Vispārējās un speciālās pirmskolas izglītības programmu īstenošanas mērķi ir veicināt bērna vispusīgu attīstību un veselības nostiprināšanu, kā arī nodrošināt sagatavošanos pamatizglītības ieguvei.

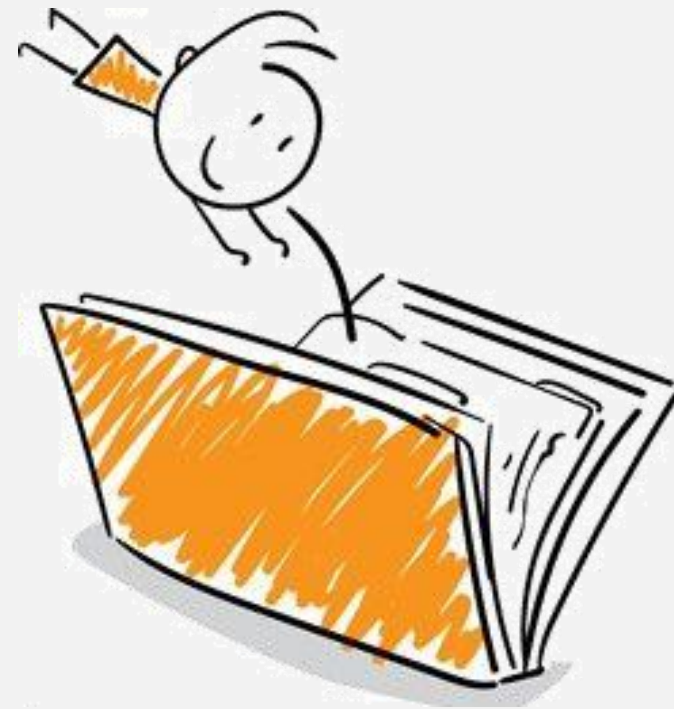
21.11.2018. MK noteikumi «Noteikumi par valsts pirmskolas izglītības vadlīnijām un pirmskolas izglītības programmu paraugiem »

Speciālās vajadzības

- Nepieciešamība saņemt tāda veida atbalstu un rehabilitāciju, kas rada iespēju izglītojamam apgūt izglītības programmu, ņemot vērā viņa veselības stāvokli, spējas un attīstības līmeni.

Vispārējās izglītības likuma 1. pants

ATTĪSTĪBA

Psihosociālā attīstība

Galvas smadzeņu nobriešanu

Izziņas jeb kognitīvo attīstību

Izmaiņām voluntārajā stāvoklī

Personības socializāciju

Personības psihisko īpašību veidošanos

Emocionālo attīstību

**Attīstību
ietekmējošie
dažādie faktori**

```
graph TD; A[Attīstību ietekmējošie dažādie faktori] --> B[Endogēnie]; A --> C[Eksogēnie];
```

Endogēnie

Eksogēnie

Attīstības traucējumi

- Nozīmē, ka ķermenī vai psihē kaut kā trūkst vai tas funkcionē slikti. Tas var būt ievainojums, iedzimt vai iegūts smadzeņu bojājums, tas ir neatgriezenisks un statisks (nemainīgs).

Izglītojamo speciālo vajadzību izvērtēšana pirmsskolas izglītības iestādēs no 5 gadu vecuma

29.06.2021.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 453

Pielikums
Ministru kabineta
2021. gada 29. jūnija
noteikumiem Nr. 453

Izglītojamo speciālo vajadzību izvērtēšana pirmsskolas izglītības iestādēs

Veidlapas paraugs

Pirmsskolas izglītības iestāde _____
Izglītojamā vārds, uzvārds _____
Izvērtētāja vārds, uzvārds, _____
amats _____

1. Valodu mācību joma

Nr. p. k.	Izglītojamā zināšanas, izpratne un pamatprasmes	Vērtējums (atzīmēt atbilstoši)			Pedagoga darbība
		jā	daļēji	nē	
1.1.	Atbild uz jautājumiem				Pedagogs ieinteresē izglītojamo un rada vēlmi izteikties, veikt uzdevumus. Pedagogs izvērtē izglītojamā zināšanas, izpratni un pamatprasmes, pamatojoties uz pedagoģiskajiem novērojumiem
1.2.	Uzdod vienkāršus, īsus jautājumus, saistītus ar ikdienu				
1.3.	Uzklausa citus				
1.4.	Piedalās sarunās				
1.5.	Stāsta par redzēto, dzirdēto, piedzīvoto, saskaņojot vārdus teikumos (patstāvīgi vai ar pedagoga atbalstu)				
1.6.	Nosauc pirmo skapu vārdā				
1.7.	Pareizi izrunā skaņas				
1.8.	Pazīst atsevišķus burtus				
1.9.	Raksta burtu elementus				

1.10. Secinājumi un novērojumi _____

2. Sociālā un pilsoniskā mācību joma

Nr. p. k.	Izglītojamā zināšanas, izpratne un pamatprasmes	Vērtējums (atzīmēt atbilstoši)			Pedagoga darbība
		jā	daļēji	nē	
2.1.	Nosauc savu vārdu un uzvārdu				Pedagogs lūdz izglītojamo nosaukt savu un ģimenes locekļu vārdus un uzvārdus, dzīvesvietu un vecumu. Pedagogs izvērtē izglītojamā zināšanas, izpratni un pamatprasmes, pamatojoties uz pedagoģiskajiem novērojumiem
2.2.	Nosauc savu ģimenes locekļu vārdus				
2.3.	Nosauc savu dzīvesvietu (valsti, pilsētu, pagastu)				
2.4.	Nosauc savu vecumu				

2.5. Secinājumi un novērojumi _____

3. Kultūras izpratnes un pašizpausmes mākslā mācību joma

Nr. p. k.	Izglītojamā zināšanas, izpratne un pamatprasmes	Vērtējums (atzīmēt atbilstoši)			Pedagoga darbība
		jā	daļēji	nē	
3.1.	Deklamē īsu dzejoļi				Pedagogs aicina izglītojamo radošā darbā attēlot pazīstamus priekšmetus vai dabas objektus, izmantojot izglītojamā izvēlēto tehniku, piemēram, zīmēšanu, gleznošanu, apliecināšanu, veidošanu. Pedagogs izvērtē izglītojamā zināšanas, izpratni un pamatprasmes, pamatojoties uz pedagoģiskajiem novērojumiem
3.2.	Dzied kopā ar citiem				
3.3.	Dejo kopā ar citiem				
3.4.	Piedalās rotāļās				
3.5.	Attēlo radošā darbā pazīstamus objektus				

3.6. Secinājumi un novērojumi _____

4. Dabaszinātņu mācību joma

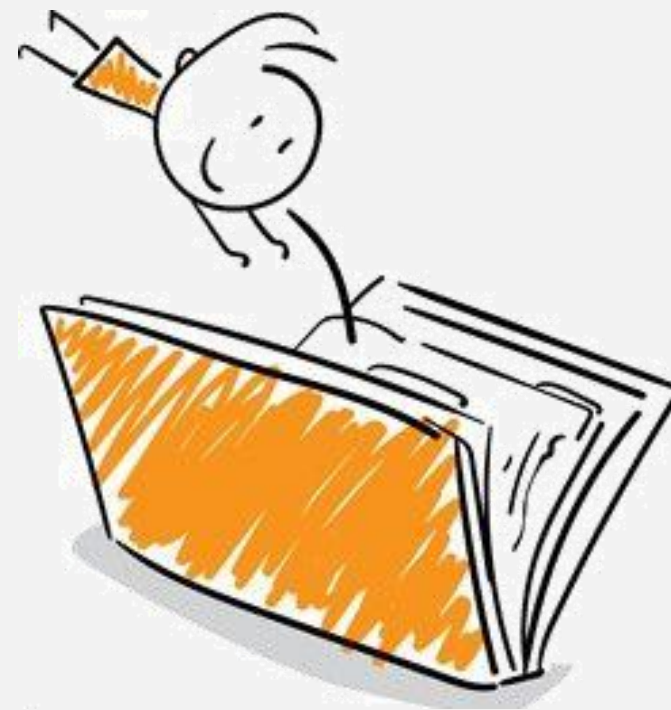
Nr. p. k.	Izglītojamā zināšanas, izpratne un pamatprasmes	Vērtējums (atzīmēt atbilstoši)			Pedagoga darbība
		jā	daļēji	nē	
4.1.	Atšķir gadalaikus				Pedagogs lūdz izglītojamam nosaukt gadalaikus un dzīvos organismus, kā arī raksturot tos. Lai izglītojamam palīdzētu, pedagogs var izmantot arī atbilstošus attēlus. Pedagogs izvērtē izglītojamā zināšanas, izpratni un pamatprasmes, pamatojoties uz pedagoģiskajiem novērojumiem
4.2.	Nosauc dažas gadalaikam raksturīgākās pazīmes				
4.3.	Nosauc un īsi raksturo tuvākajā apkārtnē sastopamos dzīvniekus				
4.4.	Nosauc un īsi raksturo tuvākajā apkārtnē novērojamos augus				
4.5.	Nosauc un īsi raksturo tuvākajā apkārtnē novērojamās sēnes				

4.6. Secinājumi un novērojumi _____

5. Matemātikas mācību joma

Nr. p. k.	Izglītojamā zināšanas, izpratne un pamatprasmes	Vērtējums (atzīmēt atbilstoši)			Pedagoga darbība
		jā	daļēji	nē	
5.1.	Nosauc priekšmetu skaitu pieci apjomā				Pedagogs lūdz izglītojamam, praktiski darbojoties, skaitīt līdz pieci un atpakaļ, veidot skaitlīm priekšmetu kopu iespējamās variācijās, grupēt priekšmetus pēc vienas pazīmes, piemēram, krāsas vai lieluma, salīdzināt priekšmetu kopas.
5.2.	Veido priekšmetu kopas pieci apjomā dažādās variācijās				
5.3.	Grupē priekšmetus pēc vienas pazīmes				

Ir svarīgi saprast, ka agrīni konstatēti mācīšanās traucējumi, laicīgi sniegta palīdzība un noteikti atbalsta pasākumi nozīmē labākus rezultātus mācību satura apguvē skolā

**Speciālo vajadzību
pazīmes pirmsskolas
vecumposmā**

VISAM SAVS LAIKS.....

Ikvienu bērnu attīstība norisinās atšķirīgi,
reizēm ātrāk, reizēm negaidīti pēkšņi...

Tomēr vecumposmu attīstības secība ir
negrozāma...

IETEICAMS VĒRSTIES PIE SPECIĀLISTA, JA BĒRNS VECUMPOSMĀ 1,5 - 3 GADI:

- bieži krīt un nevar apgūt kāpšanu pa kāpnēm;
- runā ļoti neskaidri, neatsaucas uz savu vārdu;
- vērojama pastiprināta siekalošanās;
- izteiktas grūtības darboties ar maziem priekšmetiem;
- nevar uzzīmēt apli pēc parauga, sasniedzot 3 gadu vecumu;
- nesaprot vienkāršus norādījumus;
- nespēj izveidot dažus vārdu teikumus;
- neizrāda interesi par citiem bērniem;
- neizrāda nekādu interesi par lomu spēlēm;
- bieži mostas naktīs un raud.

Ja bērnam novērota kāda no netipiskām attīstības īpatnībām konsultējieties ar ģimenes ārstu, laicīgi saņemtu palīdzību un varētu konsultēties ar kādu no bērnu speciālistiem: ārstu otorinolaringologu, audiologu, neirologu, logopēdu, fizioterapeitu, bērnu psihiatru, psihologu, speciālo pedagogu.

Atcerieties! Neviena no šīm pazīmēm vēl neliicina, ka bērnam ir attīstības traucējumi, tas norāda tikai uz to, ka vecākiem jākonsultējas ar savu ģimenes ārstu/speciālistiem, kuri ieteiks turpmākos palīdzības rīcības soļus.

JĀVĒRŠAS PIE SPECIĀLISTA, JA BĒRNS VECUMPOSMĀ 5 GADI:

- nerunā vai runā neskaidri, raksturīga atbalss runa - eholālija;
- neveido teikumus ir savdabīga komunikācija;
- kad uztraucas staigā uz pirkstgaliem;
- ir agresīvs pret citiem, mērķtiecīgi mēģina citiem nodarīt pāri;
- nespēj koncentrēties vienai aktivitātei ilgāk par 5 minūtēm;
- rotaļājoties neizmanto fantāziju un iztēli;
- lielāko laika daļu izskatās nomākts un nelaimīgs;
- izvairās no saskarsmes ar bērniem un pieaugušajiem;
- nav apguvis tualetes iemaņas;
- nesaprot vienkāršus norādījumus;
- neprot pats apģērbties, iztīrīt zobus vai nomazgāt rokas;
- nespēj paust dažādas emocijas;
- neprot turēt rokā zīmuli vai krītiņu;
- runā gramatiski nepareizi (nelieto daudzskaitli, pagātni un nākotni).

Ja bērnam ir novērotas kādas no attīstības īpatnībām, jākonsultējas ar ģimenes ārstu un speciālistiem - neirologu, bērnu psihiatru, psihologu, speciālo pedagogu, lai pēc iespējas ātrāk novērstu iemeslu šādām bērna darbībām un novērstu psiholoģiskus pārdzīvojumus turpmākajās skolas gaitās.

Atcerieties! Neatlieciet speciālista apmeklējumu un "negaidiet brīnumus"! Vecākiem jākonsultējas ar savu ģimenes ārstu/speciālistiem, kuri ieteiks turpmākos rīcības soļus.

NEKAVĒJOTIES JĀVĒRŠAS PIE SPECIĀLISTA, JA BĒRNS VECUMPOSMĀ 7 GADI:

- runā neskaidri, kad uztraucas, sacīto grūti saprast;
- grūtība apgūt lasīšanas, rakstīšanas un matemātikas pamatiemaņas;
- lielas grūtības sagādā veidot stāstījumu par notikumiem un dienas gaitu;
- grūtības koncentrēties mācību laikā, jebkuri apkārtējie trokšņi viegli novērš uzmanību;
- bieži pazaudē mantas vai izrāda agresiju, kad tās jāsakārto;
- grūtības veidot attiecības ar vienaudžiem (pārlietu bailīgs, agresīvs, emocionāls); neizprot jēdzienus "šodien, rīt, vakar";
- vērojami kustību un līdzsvara koordinācijas traucējumi, neveiklība;
- nevēlas apmeklēt izglītības iestādi, bieži parādās dažādas sāpes piem. vēdersāpes, nogurums, galvassāpes u.c. iemesli.

Ja bērnam ir novērotas kādas no attīstības īpatnībām, jākonsultējas ar ģimenes ārstu un speciālistiem - neirologu, bērnu psihiatru, psihologu, speciālo pedagogu, lai pēc iespējas agrāk atklātu iemeslu šādām bērna darbībām un novērstu psiholoģiskus pārdzīvojumus turpmākajās skolas gaitās.

Atcerieties! Neatlieciet speciālista apmeklējumu un "negaidiet brīnumus"! Vecākiem jākonsultējas ar savu ģimenes ārstu/speciālistiem, kuri ieteiks turpmākos rīcības soļus.

Bērna spēju novērtēšanas testi

Ja tiek novērota izteikti atšķirīga attīstība kādā no bērna vecumposmiem, ieteicams veikt bērna spēju novērtēšanas testus. Testi palīdz noskaidrot bērna stiprās puses, valodas un intelektuālās spējas, kā arī sniedz ieteikumus par turpmākās palīdzības nepieciešamību un atbalsta pasākumiem.

PSIHOLOGS

VUDKOKA-DŽONSONA
KOGNITĪVO SPĒJU TESTS (V-DŽ
KST) NO 2 LĪDZ 90 GADU
VECUMAM

VEKSLERA BĒRNU INTELEKTA
TESTS (WISC-IV) NO 6-17 GADU
VECUMAM

MINHENES FUNKCIONĀLĀS
ATTĪSTĪBAS DIAGNOSTIKAS
TESTS (MFAD) NO 0 LĪDZ 3
GADU VECUMAM

PSIHOLOGS

*ADAPTĪVĀS
UZVEDĪBAS
NOVĒRTĒŠANAS
SISTĒMA (ABAS-II)
*AHENBAHA BĒRNA
UZVEDĪBAS
NOVĒRTĒŠANAS
APTAUJA (CBCL/6-18)

SPECIĀLAIS PEDAGOGS

MINHENES
FUNKCIONĀLĀS
ATTĪSTĪBAS
DIAGNOSTIKAS TESTS
(MFAD)
NO 0 LĪDZ 3 GADU
VECUMAM
LMST- II No sagatavošanas
klases līdz 6. klasei

LOGOPĒDS

DIBELS NEXT (agrīnās
lasītprasmes tests)
VECUMPOSMĀ NO SEŠU
GADU VECUMA LĪDZ
3.KLASEI

Kā nodrošināt atbalsta pasākumus bērniem, kuriem konstatētas attīstības vai mācīšanās grūtības?

Bērnam, atbilstoši pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinumam, realizē speciālās pirmsskolas programmu

Bērnam, kuram konstatētas attīstības vai mācīšanās grūtības, izglītības iestādes atbalsta speciālisti, pamatojoties uz vecāku iesniegumu, veic attiecīgi pedagoģisko vai psiholoģisko novērtējumu, un sniedz atzinumu, kurā norāda ieteicamos atbalsta pasākumus

Ja bērna likumiskais pārstāvis nesadarbojas ar izglītības iestādi, pedagoģiskais vai psiholoģiskais novērtējums tiek veikts pēc izglītības iestādes iniciatīvas, par to informējot izglītojamā likumisko pārstāvi

Speciālās pirmsskolas izglītības programmas

Izglītojamiem ar
redzes traucējumiem
01015111

Izglītojamiem ar
dzirdes traucējumiem
01015211

Izglītojamiem ar
fiziskās attīstības
traucējumiem 01015311

Izglītojamie ar
somatiskām
saslimšanām 01015411

Izglītojamiem ar
valodas traucējumiem
01015511

Izglītojamiem ar
jauktiem attīstības
traucējumiem 01015611

Izglītojamiem ar
garīgās veselības
traucējumiem 01015711

Izglītojamiem ar
garīgās attīstības
traucējumiem 01015811

Izglītojamiem ar smagiem
garīgās attīstības
traucējumiem vai vairākiem
smagiem attīstības
traucējumiem 01015911

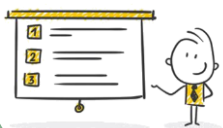
Pedagogiem

Jābūt zināšanām un izpratnei par bērna vecumposmu tipiskajām un netipiskajām attīstības īpatnībām.

Jāatpazīst speciālās vajadzības.

Jāmazina iespējamie riski bērna turpmākajā attīstībā un jānodrošina savlaicīga palīdzība.

IESKATIES!

- **Vecākiem par bērna attīstību**

https://registri.visc.gov.lv/specizglitiba/dokumenti/metmat/inf_mat_vecakiem.pdf

- **Iespējamais sadarbības mehānisms agrīnai speciālo vajadzību noteikšanai**

https://registri.visc.gov.lv/specizglitiba/dokumenti/metat/ies_p_sadarb_mehanismus.pdf

- **ESF projekta "Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide" sagatavotie metodiskie materiāli**

https://registri.visc.gov.lv/specizglitiba/metmat_esfpr.shtml

PALDIES PAR UZMANĪBU!